

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет філології

Кафедра української мови

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Українська мова і література»

Спеціальність В11 Філологія

Спеціалізація В11.01 Українська мова та література

Галузь знань В Культура, мистецтво та гуманітарні
науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1
від «26» серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

Загальна інформація

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	«Основи наукових досліджень»
Викладач (-і)	Голяннич Марія Іванівна
Контактний телефон викладача	(0342) 59-60-08
Е-mail викладача	mariia.holianych@pnu.edu.ua liubov.pena@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Упродовж семестру за встановленим розкладом на кафедрі та з розрахунком відповідного часу.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Дисципліна «Основи наукових досліджень» належить до переліку основних навчальних дисциплін підготовки бакалавра-філолога. Вона забезпечує формування у здобувачів вищої освіти науково-дослідницької професійно-орієнтованої компетентності та передбачає оволодіння основами наукового дослідження з урахуванням вимог сучасного наукового дискурсу і досягнень філологічної науки.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета навчальної дисципліни – підготувати студентів до виконання навчальної програми з дослідницької роботи; сприяти організації та правильному проведенню наукових досліджень студентів і зробити цей процес якісним та ефективним.</p> <p>Завдання дисципліни:</p> <ul style="list-style-type: none">• сприяти засвоєнню студентами теорії наукових досліджень;• прищепити навички наукового пошуку;• формувати вміння збирати й обробляти інформацію;• допомогти оволодіти основними методами наукового дослідження та набуття практичних навичок застосування основних прийомів досліджень у процесі підготовки та написання курсових чи інших наукових робіт з української мови;• сприяти засвоєнню правил та вимог оформлення результатів наукового дослідження;• логічно й послідовно здійснювати текстовий виклад наукового матеріалу згідно з приписами ДАК Міністерства освіти і науки України;• використовуючи методологічні і методичні підходи учених до трактування мовних явищ, дотримуватися принципів академічної доброчесності.	
4. Програмні компетентності та результати навчання	

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі філології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права й обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 13. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

Фахові компетентності:

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 19. Мати навички участі в наукових та / або прикладних дослідженнях у галузі української філології.

ПРН 20. Дотримуватися правил академічної доброчесності, тобто принципів особистого прикладу, відповідальності, справедливості, академічної свободи, взаємоповаги і взаємодовіри, прозорості, партнерства та взаємодопомоги, компетентності й професіоналізму, законності тощо.

5. Організація навчання**Обсяг навчальної дисципліни**

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	24 год.
Практичні заняття	36 год.
Самостійна робота	30 год.

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова
Другий	035 Філологія	Перший	Нормативна

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	практ. заняття	сам. роб.
Тема 1. Вступ. Предмет, мета, завдання курсу «Основи	6	6	4

<p>наукових досліджень». Наука як система знань.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, зміст і функції науки. 2. Види наук. 3. Становлення і розвиток науки. 4. Ключові загальнонаукові категорії. 5. Академічна доброчесність, її суть. 			
<p>Тема 2. Науково-дослідна робота студентів у вищому навчальному закладі.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність та особливості студентських наукових досліджень. 2. Завдання, структура та зміст науково-дослідної діяльності студентів. 3. Програма наукового дослідження. 4. Види і форми науково-дослідної роботи студентів. 	2	4	4
<p>Тема 3. Науково-дослідна робота з мовознавства.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Організація науково-дослідної роботи з мовознавства в Україні. 2. Мовознавство. Види мовознавства. Система мовознавчих дисциплін. 3. Місце і роль мовознавства в системі наукових знань, його зв'язок з іншими науками. 4. Українське мовознавство: основні етапи та здобутки. 5. Проблематика сучасних досліджень в українському мовознавстві. 	4	4	5
<p>Тема 4. Етапи підготовки наукових досліджень і написання наукової роботи.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Наукове дослідження, його ознаки, етапи підготовки. 2. Алгоритм підготовки та написання курсової роботи. Вибір теми, її обґрунтування. 3. З'ясування об'єкта і предмета, мети й завдань дослідження. 4. Структура курсової роботи. 	4	8	4
<p>Тема 5. Методологія. Методи дослідження наукового об'єкта.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Методологія у мовознавстві. 2. Методи дослідження, їх види. 3. Методи дослідження мови. 	2	4	4
<p>Тема 6. Науковий стиль.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика наукового стилю: мета, функції, ознаки, сфера використання, мовні засоби вираження. 2. Підстили та жанри наукового стилю. 3. Мовні засоби наукового стилю. 4. Науковий текст як результат наукового дослідження певної проблеми. 	4	4	4

5. Метамова та стиль викладу наукового тексту.			
Тема 7. Редагування наукового тексту. 1. Особливості редагування наукових текстів. 2. Типові помилки (лексичні, морфологічні) в наукових текстах та шляхи їх уникнення. 3. Найпоширеніші синтаксичні помилки в наукових текстах та шляхи їх уникнення.	2	6	5
ЗАГ.:	24	36	30

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Оцінювання здійснюється за національною та ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. Загальні 100 балів передбачають: 80 балів – поточний контроль; 10 балів – виконання підсумкової контрольної роботи; 10 балів – контроль самостійної роботи.
Вимоги до письмових робіт	Концептуально конкретне й емпірично верифіковане висвітлення питань.
Практичні заняття	Оцінюються за п'ятибальною системою.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу – 50 балів.
Підсумковий контроль	Форма контролю: залік; умова для зарахування: оцінювання всіх завдань, виконаних упродовж семестру.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи. Письмові роботи виконують здобувачі освіти, які навчаються за загальним графіком, відповідно до [«Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»](#), та індивідуальним графіком, відповідно до [«Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»](#).

Академічна доброчесність. У [«Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника»](#) встановлено морально-етичні принципи та правила поведінки для всіх учасників навчально-освітнього процесу. За цим документом представники університетської громади повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності та у всій своїй навчальній і викладацькій діяльності зобов'язані діяти порядно і доброчесно.

За дотриманням членами університетської громади морально-етичних та правових норм цього Кодексу відповідає [Комісія з питань етики та академічної доброчесності](#) при університеті, яка відстежує і регламентує поведінку здобувачів освіти в навчальному процесі.

Відвідування занять урегульовано «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника».

У разі пропуску занять здобувачі освіти повинні відпрацювати їх індивідуально в письмовій чи усній формі, щоб виконати всі завдання поточного і підсумкового контролю.

Неформальна освіта. Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника».

Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, Udemy, EdEra та ін.

8. Рекомендована література

1. Академічна доброчесність. URL: <http://surl.li/xrtbwh>.
2. Барчук В. М. Основи наукових досліджень. Матеріали до вивчення курсу. Івано-Франківськ, 2000. 30 с.
3. Еко У. Як написати дипломну роботу: Гуманітарні науки. Тернопіль: Мандрівець, 2007. 224 с.
4. Енциклопедія «Українська мова». URL: <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm>.
5. Колесников О. В. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 144 с.
6. Корягін В. М. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / В. М. Корягін, М. Ю. Чік. Київ: Алерта, 2017. 622 с.
7. Кочерган М. П. Загальне мовознавство: підручник. Київ: Академія, 2003. 464 с.
8. Магістерська робота: методика підготовки: посібник / Т. О. Долбенко, І. С. Бондар, Ю. І. Горбань, В. А. Русавська. Київ: Видавництво Ліра-К., 2016. 140 с.
9. Пошук і обробка інформації професійного спрямування: навчальний посібник / Н. М. Титова, Н. М. Рідей, В. П. Настратин, М. М. Присяжнюк. Київ, 2024. 170 с.
10. Семенов О. М. Культура наукової української мови: навчальний посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 216 с.
11. Філіпенко А. С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій: підручник. Київ: Академвидав, 2004. 208 с.
12. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. Київ: Слово, 2003. 240 с.
13. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник. Київ: Знання-Прес, 2003. 295 с.
14. Штонь О. П., Буда О. П. Курсова робота з української мови: навчально-методичний посібник для студентів-філологів. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. 64 с.

Викладачі:

Голянич Марія Іванівна,
професор кафедри української мови,

Пена Любов Іванівна,
доцент кафедри української мови